

KAPITTEL 23

**RESTSTOFFER OG AVFALL FRA NÆRINGSMIDDELINDUSTRIEN;
TILBEREDT DYREFÔR***Alminnelige bestemmelser*

Dette kapitlet omfatter forskjellige restprodukter og avfallsstoffer fra vegetabiliske produkter etter bearbeiding i næringsmiddelindustrien, og dessuten visse varer av animalsk opprinnelse. De fleste av disse produktene blir brukt til dyrefôr, enten alene eller sammen med andre produkter. En del av dem (for eksempel vinberme, vinstein, oljekake) blir også brukt i industrien.

Med ”pelleter” i dette kapitlet forstås produkter som er agglomerert enten direkte ved sammenpressing eller ved tilsetning av høyst 3 vektprosent bindemiddel (melasse, stivelsesprodukter etc.).

23.01 MEL OG PELLETER AV KJØTT, FLESK, SLAKTEAVFALL, FISK, KREPSDYR, BLØTDYR ELLER AV ANDRE VIRVELLØSE DYR SOM LEVER I VANN, UTJENLIG TIL MENNESKEFØDE; GRAKSE.

Denne posisjonen omfatter:

1. **Mel** utjenlig til menneskeføde, fremstilt enten ved behandling av hele dyr (herunder fjærfe, sjøpattedyr, fisk, krepsdyr, bløtdyr eller av andre virvelløse dyr som lever i vann) eller ved behandling av animalske produkter (for eksempel kjøtt, fleisk eller slakteavfall), **men ikke** bein, horn, skall etc. Disse varer, som hovedsakelig fås fra slakterier, flytende fabrikker som behandler fiskeprodukter, hermetikkindustrien, pakkerier etc., blir vanligvis opphetet med damp og presset eller behandlet med et oppløsningsmiddel for å skille ut fett og olje. Restproduktet blir så ved lengre oppheting tørket og sterilisert og til slutt malt.

Posisjonen omfatter også de ovennevnte produkter i form av pelleter (se de alminnelige bestemmelser til dette kapitlet).

Mel og pelleter som hører under denne posisjonen blir vanligvis brukt til dyrefôr, men kan også bli brukt til andre formål (for eksempel som gjødsel).

2. **Grakse**, det trevlede cellevev som blir tilbake etter utsmeltingen av svinefett eller annet dyrefett. Grakse brukes hovedsakelig til fremstilling av dyrefôr (for eksempel hundekjeks), men føres fortsatt under denne posisjonen selv om det er egnet til menneskeføde.

23.02 KLI, SPISSMEL OG ANDRE RESTSTOFFER, OGSÅ I FORM AV PELLETER, FRA SIKTING, MALING ELLER ANNEN BEHANDLING AV KORN ELLER BELGFRUKTER.

Denne posisjonen omfatter:

A. Kli, spissmel og andre reststoffer fra maling av korn. Denne gruppen består hovedsakelig av biprodukter fra maling av hvete, rug, bygg, havre, mais, ris, korn av sorghum og bokhvete, som ikke oppfyller betingelsene i note 2.A til kapittel 11 med hensyn til stivelsesinnhold og askeinnhold.

Disse produktene er i første rekke:

1. Kli, som består av kornets ytre skall med fastsittende mindre rester av kjernen samt litt mel.
2. Spissmel, et biprodukt fra mølleindustrien som hovedsakelig består av de finere skaldeler som blir tilbake ved siktingen. Varen inneholder litt mel.

B. Reststoffer fra sikting eller annen behandling av korn. Reststoffer fra siktingen av kornet før malingen består vanligvis av:

- mindre, misdannede, knuste eller oppsmuldrede korn av de vanlige kornslag;
- frø fra viltvoksende planter blandet med de vanlige kornslag;
- fragmenter av blad, stilker, mineraler etc.

Denne gruppen omfatter dessuten:

1. Reststoffer fra rengjøring av siloer, skipsrom etc. Disse reststoffer har stort sett samme sammensetning som de som er nevnt ovenfor.
2. Hinner som er fjernet fra riskorn under slipeprosessen.
3. Reststoffer etter avskalling, valsing, bearbeiding til flak eller perlegryn, snitting eller grovknusing av korn.

C. Reststoffer og avfall av liknende slag fra maling eller annen bearbeiding av belgfrukter.

Posisjonen omfatter også de ovennevnte produkter i form av pelleter (se de alminnelige bestemmelser til dette kapitlet).

Posisjonen omfatter også hele maiskolber som er malt med eller uten ytterskall, og som ikke oppfyller betingelsene i note 2.A til kapittel 11 med hensyn til stivelsesinnhold og askeinnhold i mølleprodukter av mais.

Agner fra tresking av korn hører under **posisjon 12.13**.

Posisjonen **omfatter ikke** oljekaker og andre faste reststoffer etter utvinning av vegetabiliske fettstoffer eller oljer (**posisjonene 23.04 til 23.06**).

23.03 RESTSTOFFER FRA STIVELSESFREMSTILLING OG LIKNENDE RESTSTOFFER, BETEPULP, BAGASSE OG ANNET AVFALL FRA SUKKERFREMSTILLING, DRANK OG ANNET AVFALL FRA BRYGGERIER ELLER BRENNERIER, OGSÅ I FORM AV PELLETER.

Denne posisjonen omfatter blant annet:

- A. **Reststoffer fra stivelsesfremstilling og liknende reststoffer** (av mais, ris, poteter etc.) består hovedsakelig av trevlede, proteinholdige bestanddeler og foreligger vanligvis i form av pelleter eller mel, men av og til også i form av kaker. Varen brukes til dyrefôr eller som gjødsel. En del av disse reststoffer (for eksempel maisstøpevæske) brukes til kulturer for dyrking av antibiotika.
- B. **Betepulp** er det produkt som blir tilbake etter at sukkeret er trukket ut fra roten av sukkerbeten. Varen føres under denne posisjonen både i våt og tørket tilstand, men er den tilsatt melasse eller på annen måte tilberedt som dyrefôr, føres den under **posisjon 23.09**.
- C. **Bagasse** er et avfallsprodukt som består av den trevlede masse som blir tilbake av sukkerrøret når saften er trukket ut. Den brukes i papirfabrikasjonen og til fremstilling av dyrefôr.
- D. **Andre avfallsprodukter fra sukkerfremstilling**, som hører under denne posisjonen, omfatter skumavfall, filtreringsavfall etc.
- E. **Drank og annet avfall fra bryggerier eller brennerier** som særlig omfatter:
  - 1. **Drank av korn** (bygg, rug etc.) som fås ved ølbrygging, og som består av det maltavfall som blir tilbake etter at vørteret er trukket ut.
  - 2. **Maltgroer** som fraskilles det maltede korn under tørkeprosessen.
  - 3. **Utkokt humle**.
  - 4. **Drank** fra destillasjon av korn, frø, poteter etc.
  - 5. **Avfall** fra destillasjon av sukkerbetemelasse.

(Alle disse varene hører fortsatt under denne posisjonen både i våt og tørket tilstand.)

Posisjonen omfatter også de ovennevnte produkter i form av pelleter (se de alminnelige bestemmelser til dette kapitlet).

Denne posisjonen omfatter ikke:

- a. Melasse fremstilt ved utvinning eller raffinering av sukker (**posisjon 17.03**).
- b. Inaktiv gjær eller oppbrukt gjær (**posisjon 21.02**).
- c. Rå kalialter som fås ved brenning og utvasking av avfall fra sukkerbetemelasse (**posisjon 26.21**).
- d. Masse av bagasse (**posisjon 47.06**).

23.04 OLJEKAKER OG ANDRE FASTE RESTSTOFFER, OGSÅ MALTE ELLER I FORM AV PELLETER ETTER UTVINNING AV SOYAOLJE.

Denne posisjonen omfatter **oljekaker og andre faste reststoffer** som blir tilbake etter at oljen er trukket ut av soyabønner, enten ved hjelp av oppløsningsmidler, ved pressing eller ved sentrifugering. Disse reststoffene utgjør et verdifullt dyrefôr.

De reststoffer som hører under denne posisjonen kan foreligge i form av kaker, pulver eller pelleter (se de alminnelige bestemmelser til dette kapitlet).

Posisjonen omfatter dessuten ikke-teksturert avfettet soyamel som er egnet til menneskeføde.

Posisjonen omfatter ikke:

- a. Oljebunnfall (**posisjon 15.22**).
- b. Proteinkonsentrater som fremstilles ved å fjerne visse bestanddeler fra avfettet soyamel (brukes som tilsetninger i tilberedte næringsmidler) samt teksturert soyamel (**posisjon 21.06**).

23.05 OLJEKAKER OG ANDRE FASTE RESTSTOFFER, OGSÅ MALTE ELLER I FORM AV PELLETER, ETTER UTVINNING AV JORDNØTTOLJE.

Kommentarene til posisjon 23.04 gjelder, med nødvendige tillempninger, også for denne posisjonen.

23.06 OLJEKAKER OG ANDRE FASTE RESTSTOFFER, OGSÅ MALTE ELLER I FORM AV PELLETER, ETTER UTVINNING AV VEGETABILSKE FETTSTOFFER ELLER OLJER, UNNTATT DE SOM HØRER UNDER POSISJON 23.04 ELLER 23.05 (+).

Denne posisjonen omfatter **oljekaker og andre faste reststoffer, unntatt** de som hører under **posisjon 23.04** eller **23.05**, som blir tilbake etter at oljen er trukket ut av oljeholdige frø, frukter og kornkimer, enten ved hjelp av oppløsningsmidler, ved pressing eller ved sentrifugering.

Posisjonen omfatter også avfettet kli som er et reststoff etter uttrekk av olje fra riskli.

Visse oljekaker og andre faste reststoffer (av linfrø, bomullsfrø, sesamfrø, kopra etc.) er verdifullt dyrefôr. Andre (for eksempel av ricinusfrø) er uegnet til dyrefôr og brukes som gjødsel. Av andre (for eksempel bittermandelkaker og sennepsfrøkaker) utvinnes flyktige oljer.

Reststoffer som hører under denne posisjonen kan foreligge i form av kaker, pulver eller pelleter (se de alminnelige bestemmelser til dette kapitlet).

Posisjonen **omfatter ikke** oljebunnfall (**posisjon 15.22**).

o
o o

Kommentar til underposisjon

Underposisjon 2306.41 (varenumrene 23.06.4110 og 23.06.4190)

Vedrørende forståelsen av uttrykket ”raps- og rybsfrø med lavt innhold av erukasyre”, se varenummer-note 1 til kapittel 12 og kommentarene til posisjon 12.05.

23.07 VINBERME; RÅ VINSTEIN.

Vinberme er et grumset bunnfall som dannes under gjæringen og modningen av vin. Ved filtrering av dette bunnfall med filtrerpresser, dannes vinberme i fast form. Tørket vinberme kan foreligge som pulver, korn eller i uregelmessige stykker.

Rå vinstein dannes som avleiringer i gjæringskarene under gjæring av druemost eller i vinfatene under lagringen. Den foreligger som pulver, flak eller krystallinske stykker av uregelmessig form og varierer i farge fra grå til mørk rød. Etter første utvasking har rå vinstein form av krystaller som er grågule eller rødbrune av farge alt etter fargen på den vin den stammer fra. Slik vasket vinstein føres også under denne posisjonen.

Både vinberme og rå vinstein (herunder vasket vinstein) er urene kaliumhydrogentartrater som inneholder en forholdsvis stor del av kalsiumtartrat. De brukes til utvinning av ren vinstein (kaliumbitartrat) som foreligger som hvite krystaller eller som krystallinsk pulver uten lukt, syrlig på smak og luftbestandig. Vinberme brukes til fremstilling av dyrefôr, mens rå vinstein brukes som beisemiddel ved farging.

Posisjonen **omfatter ikke** ren vinstein (kaliumbitartrat) (**posisjon 29.18**) og heller ikke kalsiumtartrat (**posisjon 29.18** eller **38.24**, avhengig av omstendighetene).

23.08 VEGETABILSKE MATERIALER OG VEGETABILSK AVFALL, VEGETABILSKE RESTSTOFFER OG BIPRODUKTER, OGSÅ I FORM AV PELLETER, AV DET SLAG SOM BRUKES TIL DYREFÔR, IKKE NEVNT ELLER INNBEFATTET ANNET STED.

Forutsatt at de ikke er nevnt eller innbefattet i noen annen posisjon i tolltariffen og er av det slag som brukes i dyrefôr, omfatter denne posisjonen vegetabiliske produkter, vegetabilsk avfall, vegetabiliske reststoffer og biprodukter fra industriell bearbeiding av vegetabiliske materialer for å trekke ut noen av bestanddelene.

Posisjonen omfatter blant annet:

1. Eikenøtter og hestekastanjer.
2. Maiskolber hvis korn er fjernet. Maisstilker og -blad.
3. Bete- eller gulrotris.
4. Grønnsakskall (ertebelger, bønnebelger etc.).
5. Fruktavfall (skall og kjerner av epler, pærer etc.) og reststoffer (fra pressing av druer, epler, pærer, sitrusfrukter etc.), selv om de også kan brukes til utvinning av pektin.
6. Kli som fås som et biprodukt ved knusingen av sennepsfrø.
7. Reststoffer fra fremstilling av kaffeerstatninger (eller ekstrakter derav), av korn eller andre vegetabiliske materialer.
8. Biprodukter som fås ved innkoking av vandige reststoffer fra fremstilling av sitrusfruktsaft, ofte kalt "sitrusfruktmelasse".
9. Reststoffer fra hydrolyse av maiskolber for å fremstille 2-furaldehyd, kjent som "hydrolyserte, malte maiskolber".

Produktene som hører under denne posisjonen kan være i form av pelleter (se de alminnelige bestemmelser til dette kapitlet).

23.09 TILBEREDTE PRODUKTER AV DET SLAG SOM BRUKES TIL DYREFÔR.

Denne posisjonen omfatter sukret dyrefôr og tilberedt dyrefôr bestående av en blanding av flere næringsstoffer som har til oppgave:

1. Å skaffe dyret en rasjonell og avbalansert dagsrasjon (**fullfôr**).
2. Å oppnå en velegnet dagsrasjon ved å tilsette organiske eller uorganiske stoffer til gårdsproduisert fôr (**tilskuddsfôr**), eller
3. Å benyttes i fremstillingen av fullfôr eller tilskuddsfôr.

Posisjonen omfatter produkter av det slag som brukes til dyrefôr, fremstilt ved å behandle vegetabiliske eller animalske materialer i en slik grad at de har mistet sin vesentlige karakter av det opprinnelige materialet. Dette gjelder for eksempel produkter som er fremstilt av vegetabiliske materialer, og som er behandlet i en slik grad at den karakteristiske cellestruktur i det opprinnelige vegetabiliske materiale ikke lenger er gjenkjennelig under et mikroskop.

I. SUKRET DYREFÔR.

Sukret dyrefôr er en blanding av melasse eller andre tilsvarende søte produkter (vanligvis mer enn 10 vektprosent) og ett eller flere andre næringsstoffer. Det brukes hovedsakelig som fôr til storfe, sauer, hester eller svin.

Foruten å ha høy næringsverdi, gjør melassen fôret mer velsmakende, og den bidrar således til å øke forbruket av fôr med lav næringsverdi, for eksempel halm, agner av korn, linfrøskall og avfall fra fruktpressing, som dyrene ellers ville være skeptiske til å ete.

Som regel blir slike sukrede produkter gitt dyrene direkte. I noen av produktene er imidlertid melasse blandet med meget næringsrike fôrmidler, for eksempel hvetekli, palmennøttkjerner eller kopraoljekaker og brukes til fremstilling av **fullfôr** eller **tilskuddsfôr**.

II. ANDRE PRODUKTER.

A. PRODUKTER SOM HAR TIL OPPGAVE Å SKAFFE DYRET ALLE NÆRINGSSTOFFER SOM ER NØDVENDIGE FOR EN RASJONELL OG AVBALANSERT DAGSRASJON (FULLFÔR).

Det karakteristiske for disse produkter er at de inneholder produkter fra hver av de tre grupper næringsstoffer som er beskrevet nedenfor:

1. Energigivende næringsstoffer som består av stoffer med høyt innhold av karbohydrater (kaloririke stoffer), for eksempel stivelse, sukker, cellulose og fett som forbrennes i dyrets organisme for å produsere den energi som er nødvendig for at dyret skal leve og for å nå oppdretternes mål. Som eksempler på slike stoffer kan nevnes korn, fôrsukkerbeter, talg, halm.
2. "Kroppbyggende", proteinrike næringsstoffer eller mineralstoffer. I motsetning til de energigivende næringsstoffer, forbrennes ikke disse næringsstoffer i dyrets organisme, men de er med på å danne dyrets vev og de forskjellige dyreprodukter (melk, egg etc.). De består hovedsakelig av proteiner eller mineralstoffer. Som eksempler på de proteinrike stoffer som brukes til dette formål kan nevnes frø fra belgfrukter, berme fra bryggeriene, oljekaker, biprodukter fra meieriene.

Mineralstoffene tjener hovedsakelig til oppbygging av bensubstansen og, når det gjelder fjærfe, til å danne eggskall. De som er mest alminnelig brukt, inneholder kalsium, fosfor, klor, natrium, kalium, jern, jod etc.

3. "Funksjons"-næringsstoffer. Dette er stoffer som fremmer omsetningen av karbohydrater, proteiner og mineralstoffer. De omfatter vitaminer, sporstoffer og antibiotika. Underskudd eller mangel på disse næringsstoffene medfører vanligvis forstyrrelser i dyrets helsetilstand.

Ovennevnte tre grupper næringsstoffer dekker alle krav til næringsbehov hos dyr. Blanding og dosering avhenger av hvilken dyreproduksjon man tar sikte på.

B. PRODUKTER TIL SUPPLERING AV GÅRDSPRODUSERT FÔR (TILSKUDDSFÔR).

Gårdsprodusert fôr har vanligvis et nokså lavt innhold av proteiner, mineralstoffer og vitaminer. Produkter som har til oppgave å bôte på disse mangler slik at man får et godt avbalansert dyrefôr, består av proteiner, mineralstoffer eller vitaminer med tilsetning av energigivende fôrstoffer (karbohydrater) som tjener som en bærer for de andre ingredienser.

Skjønt produktene i denne gruppe kvalitativt stort sett har samme sammensetning som de som er beskrevet i avsnitt A, atskiller de seg fra disse ved at de har et relativt høyt innhold av ett bestemt næringsstoff.

Denne gruppen omfatter:

1. Konsentrert limvann ("*fish or marine mammal solubles*") i flytende form, som tyktflytende oppløsning eller i pasta- eller pulverform. Varen fremstilles ved konsentrering og stabilisering av et flytende reststoff (som inneholder vannløselige bestanddeler, dvs. proteiner, B-vitaminer, salter etc.), og som fås ved fremstillingen av mel eller olje av fisk eller sjøpattedyr.
2. Hele proteinkonsentratet fra grønne blad og fraksjoner av proteinkonsentratet fra grønne blad, som er fremstilt ved varmebehandling av saft fra alfa-alfa (lucerne).

C. PRODUKTER TIL BRUK VED FREMSTILLING AV FULLFÔR ELLER TILSKUDDSFÔR BESKREVET I PUNKTENE A OG B OVENFOR.

Disse produkter, som i handelen er kjent som forblandinger ("*premixes*"), er stort sett blandinger som består av en rekke stoffer (ofte kalt tilsetninger), hvis sammensetning og blandingsforhold varierer i overensstemmelse med den ønskede dyreproduksjon. Det er tre typer av disse stoffer:

1. De som fremmer fordøyelsen og, mer alminnelig, medvirker til at dyret nyttiggjør seg fôrstoffet og sikrer dyrets helse: Vitaminer eller provitaminer, aminosyrer, antibiotika, koksidiostatika, sporstoffer, emulgeringsmidler, smakstilsetninger og appetittvekkende stoffer etc.
2. De som har til oppgave å preservere fôrstoffene (særlig de fettholdige komponenter) til de blir konsumert av dyret: Stabilisatorer, antioksidanter etc.
3. De som tjener som bærere, og som kan bestå enten av ett eller flere organiske næringsstoffer (manioka- eller soyamel eller -gryn, spissmel, gjær, forskjellige reststoffer fra næringsmiddelindustrien etc.) eller av uorganiske stoffer (for eksempel magnesitt, kalksteinsmel, kaolin, salt, fosfater).

Konsentrasjonen av de stoffer som er nevnt i punkt 1 ovenfor, og karakteren av bæreren bestemmes spesielt av hensynet til å sikre homogen fordeling og blanding av disse stoffer i det fôr hvor tilsetningen skal brukes.

Forutsatt at de kan brukes som dyrefôr, omfatter denne gruppen også:

- a. Produkter som består av flere mineralske stoffer.
- b. Produkter som består av et aktivt stoff av den type som er beskrevet i punkt 1 ovenfor, med en bærer, for eksempel produkter fra fremstillingsprosessen for antibiotika som fås ved bare å tørke massen, dvs. hele innholdet i dyrkingstanken (hovedsakelig mycelium, kulturmedium og antibiotikum). Det tørre stoffet som er resultatet, og som også kan være standardisert ved tilsetning av organiske eller uorganiske stoffer, har et innhold av antibiotika som vanligvis ligger mellom 8 % og 16 %. Det brukes som basismateriale særlig ved fremstilling av forblandinger ("premixes").

Produktene i denne gruppe må imidlertid ikke forveksles med visse produkter til veterinær bruk. Sistnevnte produkter kan i alminnelighet identifiseres ved sin medisinske form og meget høyere konsentrasjon av aktive stoffer, og de er ofte pakket på en annen måte.

*
* *

Denne posisjonen omfatter videre:

1. Fôrprodukter for katter, hunder etc., som består av en blanding av kjøtt, flekk, slakteavfall og andre ingredienser, som er pakket i lufttette beholdere og inneholder omtrent den mengde fôr som er nødvendig til ett måltid.
2. Kjeks for hunder eller andre dyr, vanligvis fremstilt av mel, stivelse eller kornprodukter blandet med grakse eller kjøttmel.
3. Søte fôrprodukter, også tilsatt kakao, bare bestemt for hunder eller andre dyr.
4. Fôrprodukter for fugler (for eksempel et produkt som består av hirse, kanarifrø, avskallet havre og linfrø, og som benyttes som hovedfôr eller fullfôr til undulater) eller fisker.

Tilberedt dyrefôr som hører under denne posisjonen foreligger ofte i form av pelleter (se de alminnelige bestemmelser til dette kapitlet).

Posisjonen omfatter ikke:

- a. Pelleter fremstilt av ett materiale, eller av en blanding av flere materialer som klassifiseres i en bestemt posisjon, selv med tilsetning av et bindemiddel (melasse, stivelsesholdige stoffer etc.) som vanligvis ikke overstiger 3 vektprosent (**posisjonene 07.14, 12.14, 23.01** etc.).
- b. Enkle blandinger av korn (kapittel 10), av mel av korn eller av mel av belgfrukter (**kapittel 11**).
- c. Produkter som, særlig når det tas i betraktning ingrediensenes art, renhet og mengdeforhold, de hygieniske krav som er stilt til fremstillingen, og i visse tilfeller de opplysninger som er gitt på emballasjen eller andre opplysninger om deres bruk, kan brukes enten som dyrefôr eller som menneskeføde (særlig **posisjonene 19.01 og 21.06**).
- d. Vegetabilsk avfall, vegetabilske reststoffer og biprodukter som hører under **posisjon 23.08**.

- e. Vitaminer, også kjemisk definerte eller innbyrdes blandede, som kan foreligge uopløste eller i hvilket som helst oppløsningsmiddel, eller stabilisert ved tilsetning av antioksidanter eller midler som forhindrer sammenklumping, ved absorpsjon på et substrat eller ved å benytte et beskyttende belegg av, for eksempel gelatin, voks, fett, etc., **forutsatt at** mengden av slike tilsetninger, substrat eller belegg ikke overstiger det som er nødvendig for bevaring eller transport, og forutsatt at slike tilsetninger ikke endrer vitaminenes karakter og gjør dem mer egnet til spesielt bruk enn til alminnelig bruk (**posisjon 29.36**).
- f. Varer som hører under **kapittel 29**.
- g. Legemidler som hører under **posisjon 30.03** eller **30.04**.
- h. Proteiner som hører under **kapittel 35**.
- ij. Produkter, i form av antimikrobielle desinfeksjonsmidler til bruk i produksjon av dyrefôr, for å kontrollere uønskede mikroorganismer (**posisjon 38.08**).
- k. Mellomprodukter fra fremstillingsprosessen av antibiotika oppnådd ved filtrering og førstegangs ekstrahering, samt rester fra denne prosess, og som har et innhold av antibiotika som vanligvis ikke overstiger 70 % (**posisjon 38.24**).

